

Vlaanderen
is toerisme

2023

JAARVERSLAG

TOERISMEVLAANDEREN

Beste lezer,

Klimaatverandering, digitalisering, de opkomst van artificiële intelligentie, ... De toeristische sector staat voor grote uitdagingen. Het lijkt soms alsof we ons permanent moeten aanpassen. Toerisme Vlaanderen stond ook in 2023 klaar om daarbij te helpen.

Sinds enkele jaren werken we volgens een nieuwe visie: 'Reizen naar Morgen'. In 2023 hebben we die visie verder concreet vormgegeven, met de lancering van het Reizen naar Morgen-netwerk. Elke toeristische organisatie kan gratis aansluiten.

Ook de rest van het jaar zaten we niet stil. Zo gaven we in maart het startsein voor 'Vlaamse meesters op hun plek'. Dat project draait rond kunstwerken die je nog altijd kan bekijken op de plek waarvoor ze ooit zijn gemaakt. Maar liefst 75 sites in Vlaanderen en Brussel doen mee.

Onder de noemer 'Samen Herbestemmen' zoeken we een nieuwe invulling voor 7 erfgoedsites waar we eigenaar van zijn. In 2023 maakten we de toekomstplannen bekend voor de kastelen van Poeke en Leut, de Sint-Godelieveabdij in Brugge en het Rubenskasteel in Elewijt. Daar was 3 maanden lang het herwaarderingsfestival 'Stories Unfold' te gast. Dat trok bijna 30 000 bezoekers en wil een blauwdruk zijn voor duurzame events.

Nog een mijlpaal: op 13 oktober erkende de Vlaamse Regering 4 Nationale Parken en 5 Landschapsparken. Samen fungeren deze Vlaamse Parken als vliegwiel voor streekontwikkeling, natuurbehoud én onze internationale uitstraling.

Vlaanderen blijft een mekka voor fijnproevers. Die boodschap dragen we buiten de grenzen uit met de Ambassadors of GOESTING: 21 culinaire toppers met wie we de Vlaamse gastronomie op de wereldkaart zetten.

Speciaal voor fietsrecreanten is er een nieuwe gids voor de Vlaamse icoonfietsroutes - samen meer dan 2500 km fietsplezier. We gaven ook financiële steun voor fietsvriendelijke infrastructuur.

Dit jaar werd ook het vernieuwde decreet 'Iedereen verdient vakantie' van kracht. Dat wil nog meer Vlamingen helpen om vakantiedrempels te overwinnen. In 2023 trokken we daar maar liefst 1 279 000 euro voor uit.

Verder bleven we investeren in logiezen en jeugdverblijven. En ook voor digitale congresinfrastructuur maakten we steun vrij.

Aan het eind van het jaar vond in Gent de 11e editie van de Meet in Flanders Academy (MiFA) plaats. Het thema: duurzaamheid. Intern timmeren we alvast stevig aan de weg. Onze GDS-Index (Global Destination Sustainability) is in 4 jaar tijd gestegen van 52% naar 71%. De komende jaren willen we op dat pad verdergaan.

Je merkt het: er zijn echt wel redenen om met vertrouwen naar de toekomst te kijken, zelfs in deze wisselvallige tijden. Dat vertrouwen spreekt ook uit dit jaarverslag. Veel leesplezier!

Peter De Wilde
CEO Toerisme Vlaanderen

Er zijn echt wel redenen
om met vertrouwen naar
de toekomst te kijken,
zelfs in deze
wisselvallige tijden.

Peter De Wilde, CEO

INHOUD

VOORWOORD

02

VISIE EN STRATEGIE

06

CIJFERS EN ONDERZOEK

10

SUCCESEN BINNEN DE 6 THEMA'S

16

STREVEN NAAR KWALITEIT

38

OVER DE GRENZEN HEEN

42

MET 'VLAAMSE MEESTERS OP HUN PLEK'

ZETTE TOERISME VLAANDEREN IN 2023

VLAAMSE MEESTERS IN DE KIJKER.

PAGINA 21

COLOFON

Verantwoordelijk uitgever

Peter De Wilde
Toerisme Vlaanderen
Grasmarkt 61
1000 Brussel

Wettelijk depot

D/2024/5635/6

Contact

communicatie@toerismevlaanderen.be

Meer informatie

www.toerismevlaanderen.be

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

Begraafplaatsen en herdenkingsites WO I erkend als Unesco-Werelderfgoed

24

Vlaamse Regering erkent 9 Vlaamse Parken **26**

48 Vlaanderen Fietsland in de kijker in Italië

Ambassadors of GOESTING **28**

39 Nieuwe brochure Familievriendelijkheid

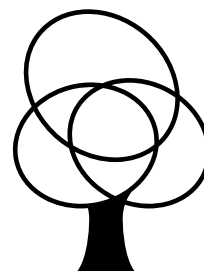
Visie en strategie

© Kris Jacobs

REIZEN naar morgen NETWERK

Reizen naar Morgen

Start van het Reizen naar Morgen-netwerk

Op 22 juni lanceerden we tijdens ons jaarlijkse sectorevenement het Reizen naar Morgen-netwerk. Dat wil Vlaanderen nog meer laten groeien als een florerende bestemming door organisaties uit de brede toeristische sector te connecteren, inspireren en sensibiliseren. Alle organisaties die actief zijn in de sector kunnen gratis lid worden door [via de website het charter digitaal te ondertekenen](#).

Het netwerk komt enkele keren per jaar samen om kennis en ervaringen te delen. Zo was er op 21 september een [inspiratiedag in het Rubenskasteel](#), en op 7 november een zeer succesvolle ervaringsdag in Eeklo, in samenwerking met Toerisme Meetjesland.

© Kris Jacobs

Duurzaamheid

71% in de GDS Index

Al sinds 2019 nemen we deel aan de GDS-Index (Global Destination Sustainability). Dat is een ranking die steden en regio's over de hele wereld een score geeft op basis van hun duurzaamheidsinspanningen, en dat aan de hand van meer dan 70 indicatoren.

Meer en meer zet Toerisme Vlaanderen in op duurzaamheid, en dat vertaalt zich nu ook in onze GDS-Index score. In 2019 zijn we gestart met een magere 52%, maar voor 2023 was dat al een mooie 71%. Dat hebben we te danken aan de vele acties uit **het duurzaamheidsplan** die we vorig jaar realiseerden. Denk maar aan de logiessubsidies voor energiebesparende maatregelen en waterbesparing, onze richtlijnen voor duurzamere evenementen, de opstart van een werkgroep Duurzaamheid binnen onze organisatie, de duurzaamheidsinspanningen binnen onze pilootprojecten, ...

VISITFLANDERS Convention and Visitors Bureau is trotse finalist Impact Award

De organisatie achter de GDS Index nomineerde VISITFLANDERS Convention and Visitors Bureau ook voor de GDS-Movement & #Meet4Impact 2023 Impact Award. Om onze internationale congressen zoveel mogelijk maatschappelijke impact te geven, hebben we de voorbije 2 jaar een methodologie ontwikkeld die de concrete impact van ieder congres definieert en meet. Dat doen we samen met onze congressteden en een netwerk van Legacy Makers: Vlaamse experts binnen de domeinen waarin we congressen aantrekken.

Internationale samenwerking

Grasmarkt wordt thuishaven voor internationale toerisme-organisaties

Toerisme Vlaanderen bouwt mee aan een internationaal netwerk van professionals, organisaties en bedrijven uit de toeristische sector. Zo kunnen we kennis en ervaringen rond bestemmingsmanagement uitwisselen met andere organisaties, beleidsmakers en toekomstdenkers.

Ons kantoor op de Grasmarkt in Brussel biedt als 'House of Tourism' onderdak aan verschillende Vlaamse en internationale organisaties:

- De **European Travel Commission (ETC)** bestaat ruim 75 jaar en verenigt 35 nationale DMO's (Destination Management Organizations) om samen de duurzame ontwikkeling van Europa als

toeristische bestemming te promoten. Toerisme Vlaanderen is een actief (en stichtend) lid. Verschillende van onze collega's zijn actief binnen de organen van de ETC. En onze CEO Peter De Wilde was ook vele jaren voorzitter.

- **NECSTouR** brengt regionale Europese toeristische organisaties en kennisinstellingen samen. Toerisme Vlaanderen neemt ook hier een actieve rol op, en CEO Peter De Wilde is voorzitter van het netwerk. Binnen NECSTouR werken we samen aan het verduurzamen van regionale bestemmingen in Europa.
- Andere internationale organisaties die samen met Toerisme Vlaanderen in het kantoor op de Grasmarkt in Brussel zetelen: **ETOA** (Europese associatie van touroperators), **ENAT** (Europees netwerk voor toegankelijk toerisme) en **Travel Foundation** (internationale organisatie voor duurzaam toerisme).

Vlaanderen en Schotland hernieuwen toerismepact

Toerisme Vlaanderen en VisitScotland hebben in 2023 een vernieuwde samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Beide organisaties engageren zich om hun regio op een verantwoorde manier verder te ontwikkelen als toeristische bestemming. De visie 'Reizen naar Morgen' van Toerisme Vlaanderen en de strategie 'Responsible Travel' van VisitScotland, die dezelfde waarden delen, dienen als kompas.

© Visit Scotland - Julie Howden

Cijfers en onderzoek

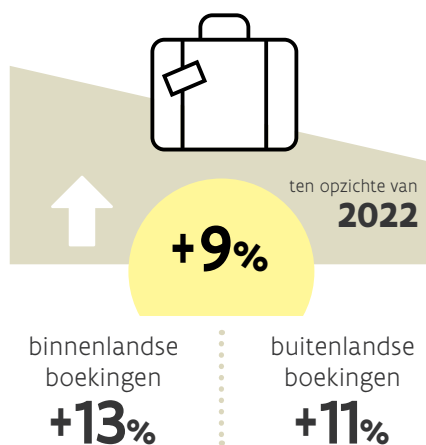
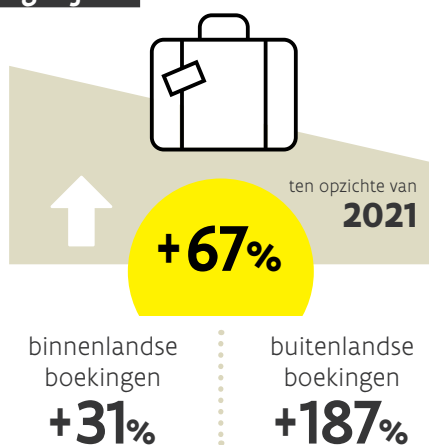

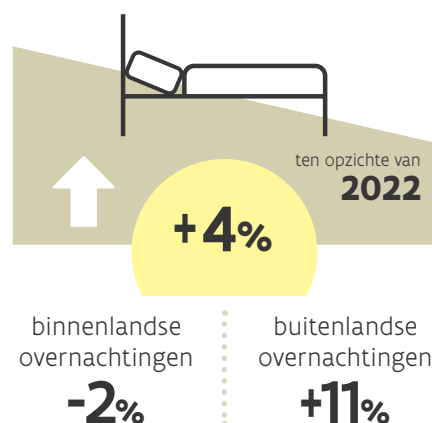
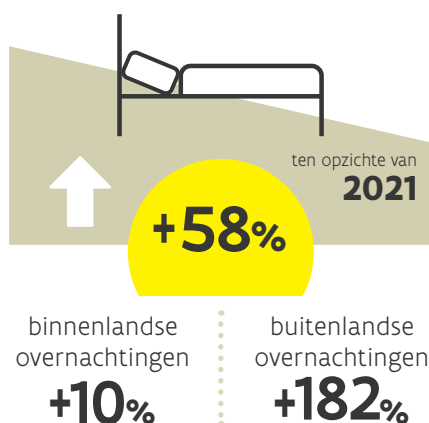
Naar goede gewoonte voerde Toerisme Vlaanderen ook in 2023 weer verschillende onderzoeken uit rond toeristische thema's. We verzamelden standaardcijfers over onder meer het aantal boekingen en overnachtingen, en lanceerden een onderzoek naar het gebruik van de Icoonfietsroutes. Een groot rapport bracht de impact van het cruisetoerisme in kaart, en we deden ook gericht onderzoek bij bewoners én bezoekers van onze kunststeden.

BOEKINGS- EN OVERNACHTINGSCIJFERS VLAANDEREN

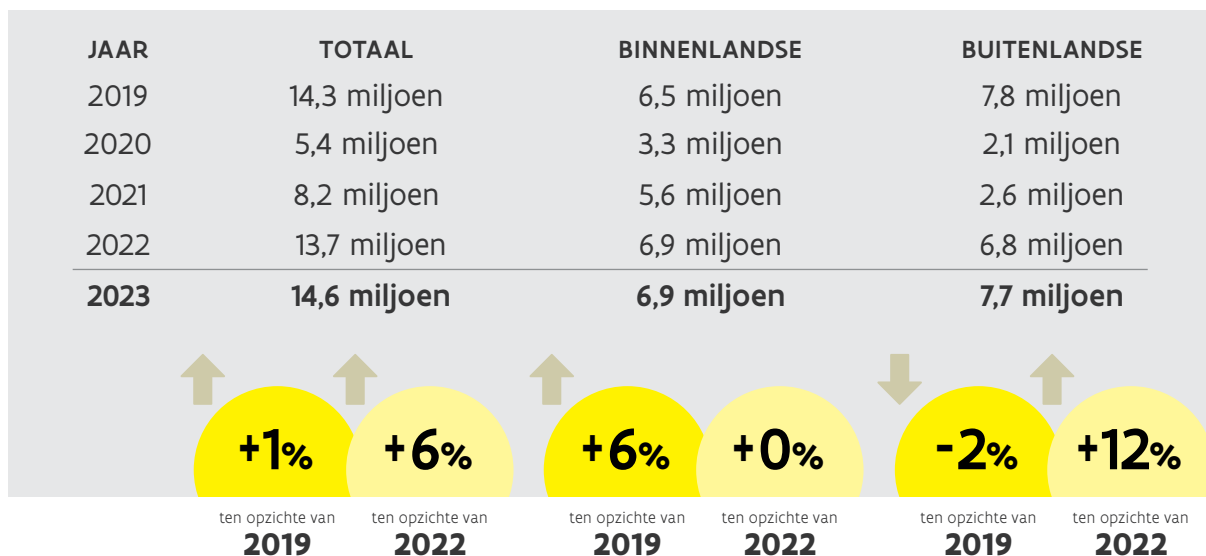
Boekingscijfers

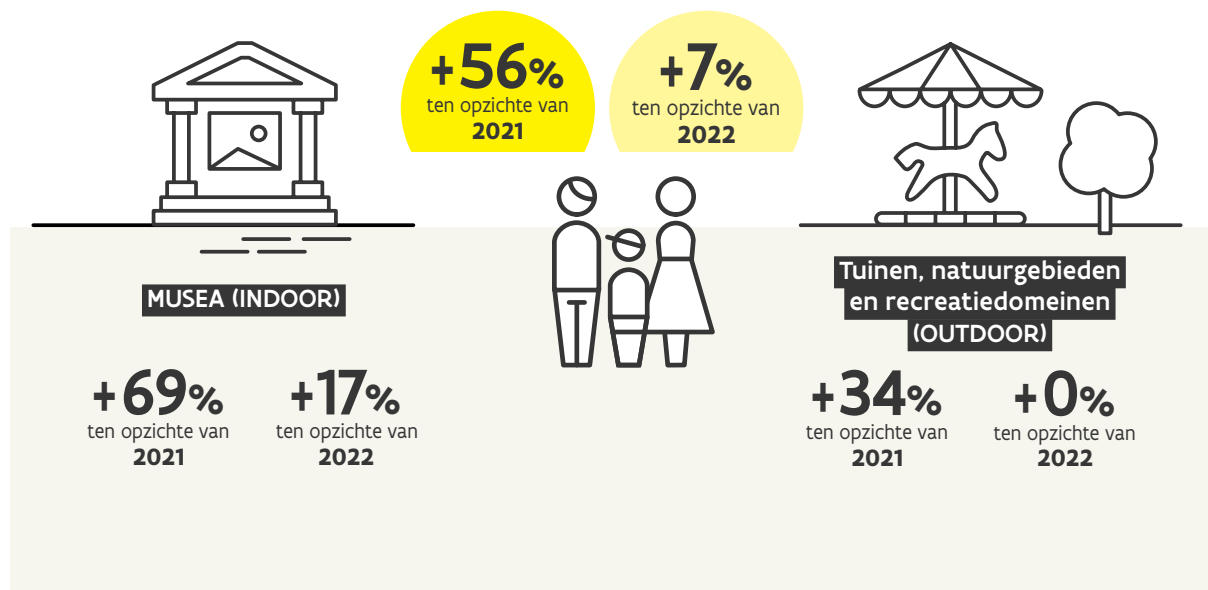
Overnachtingscijfers

AANKOMSTEN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

BEZOEKERSCIJFERS MUSEA EN ATTRACTIES

Cruiseonderzoek

Het cruisetoeerisme beleeft een sterke groei, ook in Vlaanderen. In 2023 hebben we voor het eerst de **kenmerken en impact van zee- en riviercruisetoeerisme onderzocht** in Antwerpen, Brugge, Gent, Oostende en Brussel.

Vlaanderen en Brussel trekken meer dan een half miljoen cruisepassagiers per jaar. Samen met de rederijen en bemanningsleden spenderen die meer dan 25 miljoen euro op jaarbasis. Tegelijk brengt deze vorm van toerisme ook uitdagingen en aandachtspunten met zich mee. Zo is de algemene perceptie ervan in Gent, Antwerpen en Brugge veeleer negatief. Het cruisetoeerisme heeft ook een grote impact op het klimaat; het blijkt de meest vervuilende vorm van toerisme te zijn, gezien de vele faciliteiten aan boord.

Bestemmingsbarometer

De Bestemmingsbarometer werd in 2022 gelanceerd en kreeg een update. Hij brengt het succes van toerisme in kaart aan de hand van economische, sociale, ruimtelijke en ecologische indicatoren. Die zijn deels gebaseerd op bestaande onderzoeken en cijfers binnen Toerisme Vlaanderen (bewonersonderzoek, aankomst- en overnachtingscijfers, cijfers rond Toerisme voor Allen...) en deels op nieuwe meetmethoden. Zo gingen we met een nieuwe methode na hoe duurzaam Vlaamse hotels zijn. Daaruit bleek dat **7% van de accommodaties gecertificeerd is** (zoals bijvoorbeeld met een Green Key), en dat nog eens **42% één of meer duurzame acties onderneemt**.

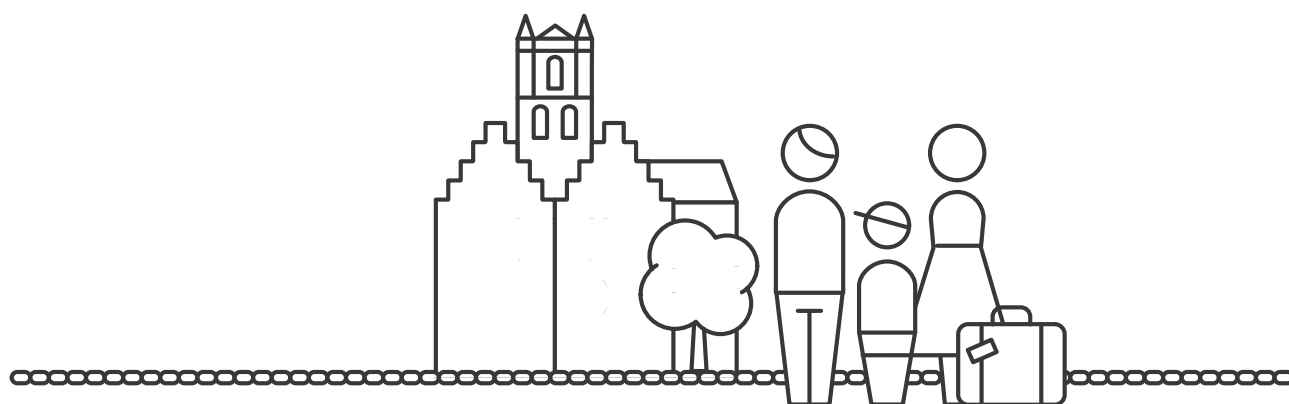

© Piet De Kersgheer

ONDERZOEK VLAAMSE KUNSTSTEDEN

BEWONERS

Om de 2 jaar organiseren we samen met de 5 diensten voor toerisme van de Vlaamse kunststeden een **grootschalig bewonersonderzoek**. In 2023 kregen de bewoners van Antwerpen, Brugge, Gent, Leuven en Mechelen voor de 4e keer vragen over de impact van toerisme op het leven in hun stad.

7/10

7 op de 10 bewoners **steunt het toerisme** en wil dat het belangrijk blijft in hun stad.

75%

Bijna 75% zegt **fier te zijn op de eigen stad** en wil bezoekers graag **vertellen wat die te bieden heeft**.

+50%

Meer dan de helft geeft aan dat **toerisme zorgt voor leuke contacten** met de bezoekers.

1/3

Toch zijn er ook kritische stemmen. Meer dan 1 op de 3 bewoners vindt dat toerisme **af en toe overlast veroorzaakt**.

BEZOEKERS

Samen met de toeristische diensten van Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Leuven en Mechelen hebben we tussen april 2022 en maart 2023 het **5-jaarlijks kunststedenonderzoek** uitgevoerd bij 4589 recreatieve verblijfstoeristen en 3368 dagtoeristen.

Toeristen in de 5 Vlaamse kunststeden en Brussel zijn bijzonder tevreden over hun bezoek. **Recreatieve verblijfstoeristen** geven een **tevredenheidsscore van 8,7 op 10**. Ze zijn gemiddeld 42 jaar oud en besteden 152 euro per persoon per nacht.

Dagtoeristen geven een **tevredenheidsscore tussen de 8,3 en 8,8 op 10**.

8,7

Verblijfstoeristen

8,3
à
8,8

Dagtoeristen

FIETSONDERZOEK VLAAMSE ICOONROUTES

Voor het eerst sinds de lancering in 2021 hebben we onderzoek gedaan naar het **gebruik van de icoonfietsroutes**. Daarvoor werkten we samen met de 5 Vlaamse provinciale toeristische organisaties. Tijdens **288 meetmomenten** van mei tot eind september 2022 werden **1672 vakantiefietsers** geteld op **9 locaties** langs de routes. De meesten zijn **koppels ouder dan 45 jaar** met heel wat fietservaring op de teller. Meer dan de helft is **afkomstig uit het buitenland**.

288

MEETMOMENTEN

1672

VAKANTIEFIETSERS

9

locaties

TOERISME VLAANDEREN IN DE VLAAMSE PERS

In 2023 kwam Toerisme Vlaanderen aan bod in **470 binnenlandse persartikels**. Anders gezegd: we haalden elke dag opnieuw het nieuws. Daarnaast regelde onze woordvoerder enkele tientallen radio- en tv-interviews over de werking en resultaten van Toerisme Vlaanderen, waarin hijzelf of een collega het woord nam. Hij beantwoordde ook **177 vragen** van journalisten, stakeholders uit de toeristische sector en het brede publiek.

Ook in 2023 waren er weer heel wat blikvangers. Zo onthulden we de toekomstplannen voor de Sint-Godelieveabdij in Brugge, het kasteel van Poeke en het Rubenskasteel. We kondigden de start van het Reizen naar Morgen-netwerk en het culinair collectief GOESTING aan. We wezen op het succes van de icoonfietsroutes en stonden stil bij het eerste toegankelijkheidslabel voor een meeting- en congreslocatie (BMCC Brugge). We vertelden hoe we ook in 2023 vakantiedrempels verlaagden dankzij onze Iedereen Verdient Vakantie-subsidies. Veel aandacht ging ook naar de historische wandeltocht 'Weg van de Zusters', de creatie van de nieuwe Vlaamse Parken en de langverwachte Unesco-erkenning van onze WOI-sites.

Thema's

Toerisme Vlaanderen

Vlaanderen
Erfgoedbeleving

Vlaanderen
Natuurlijk

Culinair
Vlaanderen

Vlaanderen
Fietsland

Congressen
en Events

Iedereen
Verdient Vakantie

Successen binnen de 6 thema's

Vlaanderen

Erfgoedbeleving

Samenherbestemmen.be ***bundelt 7 pilootprojecten***

Vlaanderen telt talrijke erfgoedsites die getuigen van een rijke geschiedenis. Onder de noemer 'Samen Herbestedemmen' willen we die nalatenschap levend houden. En aan de hand van 7 pilootprojecten tonen we hoe dat kan.

Om de informatie over de pilootprojecten makkelijk toegankelijk te maken, hebben we ze gebundeld op een nieuwe website: **samenherbestemmen.be**. Meteen ook een visitekaartje om ondernemers te overtuigen van het potentieel van herbestedemming. We hopen dat de site ook andere erfgoedeigenaars kan bereiken, zodat ook zij hun erfgoed op een passende manier willen delen. Want erfgoed zonder toekomst, da's verleden tijd!

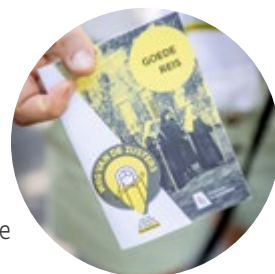

Sint-Godelieveabdij en Minderbroeders Kapucijnenklooster

Uit de 17 architectenteams die een masterplan voor de site van de Sint-Godelieveabdij ontwierpen, werden B-architecten, B-juxta en hun partners gekozen om de volgende stappen van de herbestemming uit te tekenen en begeleiden. Dat leidde tot **8 krachtige architecturale concepten**. Duizenden bewoners, bezoekers en ondernemers gaven mee richting aan de nieuwe invulling van deze bijzondere erfgoedplek.

Naar aanleiding van het 400-jarig bestaan van de abdij brachten we een **rijk geïllustreerd koesterboek** uit. En tijdens de **'Weg van de zusters'**, op zaterdag 8 juli, wandelden ruim 270 mensen van de Sint-Godelieveabdij in Gistel naar de Sint-Godelieveabdij in Brugge. Ook de Vlaamse minister van Toerisme stapte mee.

Kasteel van Poeke

Het kasteel van Poeke krijgt een **nieuwe toekomst als landgoed** waar je tot rust kunt komen en genieten van schoonheid, boeiende erfgoedbelevingen en goed gezelschap. Daarmee knipoogt het naar zijn historische functie als 'hof van plaisantie', een uitgestrekt buitenverblijf voor adellijke families of gegoede burgers. Op het landgoed en in het kasteel zullen bezoekers de historische scheiding kunnen ervaren tussen de leefwerelden van de adellijke familie en het dienstpersoneel ('upstairs-downstairs'). En net als vroeger wordt het landgoed in de toekomst multifunctioneel, zelfvoorzienend en zelfbedruipend.

In de zomer deden tientallen gezinnen mee aan de interactieve Ketnet-wandeling **'Op Stap met Sarah'** langs de kasteeldomeinen van Poeke en Leut. Behalve een toffe ervaring ook een aangename manier om kennis te maken met de toekomstplannen voor beide domeinen.

En van 2 tot en met 10 september was het kasteel het decor voor de 21ste Biënnale Hedendaagse Kunst van Rotary Club Aalter. De winst ging naar plaatselijke sociale vzw's.

Kasteel van Leut

Een grondige herwaardering van het landschapspark, een eco-camping, een hub om Limburgse streekproducten in de kijker te zetten, en het verhaal van de familie Vilain XIII als rode draad: dat zijn enkele concrete voorstellen voor de **toekomstige invulling van het kasteeldomein van Leut**.

Van bij de start van het herbestemmingstraject maakte Toerisme Vlaanderen duidelijk dat het alle stakeholders een stem wil geven. Daarom zwaaiden in de zomers van 2022 en 2023 de poorten van het kasteel open voor het grote publiek. 1800 bezoekers namen deel aan een publieksbevraging. Die wees uit dat 71% een rustige invulling verkiest boven een actieve dynamiek.

Graventoren en getijdenmolen Rupelmonde

Op 22 maart kregen we **de sleutels in handen** van de getijdenmolen en de Graventoren in Rupelmonde. Toerisme Vlaanderen neemt de molen voor 27 jaar in erfpacht van het Lokaal Bestuur Kruibeke. De familie Oste, eigenaar van de Graventoren, verleent ons een erfpacht van 40 jaar. We willen beide sites klaarmaken voor de toekomst, én hier het verhaal brengen van een van onze grootste Vlaamse wetenschappers: de Rupelmondse cartograaf Gerard De Cremer, beter bekend als Mercator.

De werken starten ten vroegste in 2025, maar in 2023 zijn we gestart met het participatief herbestemmingstraject. Op 8 maart brachten we bewoners, ondernemers, molenaars, verenigingen en de gemeente Kruibeke rond de tafel om alle kennis en ideeën rond de Graventoren en getijdenmolen samen te brengen. Dat leidde tot **4 mogelijke toekomstscenario's**. In 2024 wordt het definitieve scenario bekendgemaakt.

Rubenskasteel

Het herwaarderingsfestival 'Stories Unfold', van 4 augustus tot 31 oktober, bracht **bijna 30 000 bezoekers naar het Rubenskasteel** in Zemst. Ongeveer 30% kwam uit de regio, maar het festival trok ook bezoekers van verder: 55% uit de rest van Vlaanderen, 15% uit Brussel en Wallonië, en zelfs een paar honderd uit het buitenland. Zij genoten van een uniek aanbod, met onder meer kamperen in de prachtige omgeving, een valkeniersshow, diverse workshops (van yoga tot natuurbeleving) en enkele zeer gesmaakte optredens, onder meer van Raymond van het Groenewoud.

'Stories Unfold' had veel oog voor duurzaamheid en milieubewustzijn. Met zijn kleine ecologische voetafdruk en grote sociale impact wilde het festival een blauwdruk zijn voor andere duurzame events. De opgedane kennis wordt in 2024 gedeeld met de evenementensector.

© maruszak.photo

© maruszak.photo

Tijdens het Rubensfeest op 31 oktober, de afsluiter van 'Stories Unfold', werd de toekomst van het Rubenskasteel bekendgemaakt. **Het kasteeldomein wordt een bruisende plek** met een belevingspark en -centrum gewijd aan Rubens, meeting- en congresfaciliteiten, een brasserie, een gastenverblijf en vergaderruimtes voor lokale verenigingen en ondernemingen.

Op 16 oktober kwam zakenzender Kanaal Z in het Rubenskasteel opnames maken voor het programma 'Alle zaken op een rijtje'. Dat werd uitgezonden op 28, 29 en 30 oktober en draaide rond de herbestemming van erfgoed. CEO Peter De Wilde gaf toelichting bij de pilotprojecten van Toerisme Vlaanderen en riep ondernemers op om mee in onze herbestemmingsverhalen te stappen.

Vlaamse meesters op hun plek

Op 2 maart gaven we samen met verschillende plekhouders de kick-off voor 'Vlaamse meesters op hun plek' in de crypte van de Sint-Pietersabdij in Gent.

Vlaanderen staat bij kunst- en erfgoedliefhebbers bekend als thuisland van oude en moderne meesters. Vaak maakten die hun werken voor een specifieke plek: een kerk, een klooster, een stadhuis, kasteel, ... Veel van die stukken zijn in de loop der eeuwen verhuisd naar musea over de hele wereld, maar sommige kan je nog altijd gaan bekijken op hun oorspronkelijke locatie in Vlaanderen en Brussel. Met 'Vlaamse meesters op hun plek' zetten we samen met Openbaar Kunstbezit Vlaanderen die werken in de kijker.

Maar liefst 75 sites over heel Vlaanderen nemen deel. Zoals de abdij van Averbode, waar **het**

Retabel van Averbode speciaal voor de gelegenheid na 150 jaar terugkeert als langdurige bruikleen vanuit het MAS.

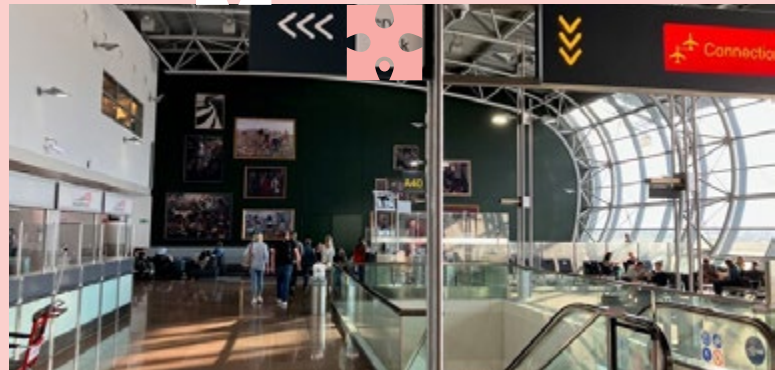
Het project is een vervolg op 'Vlaamse meesters in situ', waarmee we van 2018 tot 2020 bezoekers in contact brachten met 45 verborgen parels uit de 15e, 16e en 17e eeuw. Het nieuwe project bestrijkt een langere periode, tot en met het interbellum.

Op 13 juli zijn we gestart met de binnenlandse promotie. Met een website, binnen- en buitenborden voor de deelnemende sites en een advertentiecampaigned in kranten, weekbladen en op social media. In 2024 richten we ons ook naar buitenlandse bezoekers.

Vlaamse meesters op Brussels Airport

Dat Vlaanderen een bakermat van erfgoed en kunst is, willen we aan de hele wereld duidelijk maken. Daarom kreeg Brussels Airport in juni een 'Vlaamse meesterswand', met 12 reproducties van kunstwerken van Vlaamse meesters en een projectie met info over het thema. De wand is er tot eind september 2024 te bewonderen.

© Jan D'Hondt

Op zoek naar de geheimen van Memling

Hans Memling, een van de invloedrijkste Vlaamse Primitieven, werkte zo'n 5 eeuwen geleden vanuit Brugge. Om zijn werk diepgaand te onderzoeken en te ontsluiten voor het brede publiek, lanceerde Musea Brugge **verschillende projecten**. Die worden voor ruim 800 000 euro gesubsidieerd door de Vlaamse overheid (waaronder bijna 600 000 door Toerisme Vlaanderen), bovenop de 400 000 euro aan eigen middelen van Musea Brugge. Essentiële steun om de geheimen van deze intrigerende meester en zijn werk te doorgronden.

'Barokke Influencers' slaat een brug tussen de 17e eeuw en vandaag

Op 22 april opende het Stadsfestival '**Barokke Influencers. Jezuïeten, Rubens en de kunst van het overtuigen**' op 3 locaties in de Antwerpse binnenstad: Museum Snijders & Rockhoxhuis, Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience en Sint-Carolus Borromeuskerk. De expo vormde de officiële aftrap van het gelijknamige stadsfestival, dat liep tot november. Initiatiefnemers zijn UCSIA vzw en Universiteit Antwerpen, in samenwerking met Toerisme Vlaanderen en andere partners.

Steun voor topevenement Dieric Bouts

In het najaar vond in Leuven een **groot cultureel stadsfestival** plaats rond die andere Vlaamse Primitief: Dieric Bouts. Hoogtepunt was een internationale tentoonstelling in M Leuven die bijna 30 originele werken van de schilder naar Leuven bracht – het grootste aantal dat ooit onder één dak werd geëxposeerd. Voor de realisatie van dit ambitieuze en vernieuwende project maakte Vlaanderen, via EventFlanders, een bedrag van 2 miljoen euro vrij.

© Dries Lievens

Krasse Koppen in KMSKA

Van 20 oktober 2023 tot 21 januari 2024 liep in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen **'Krasse Koppen'**, de eerste grote tentoonstelling sinds de feestelijke heropening in 2022. De expo belichtte de fascinatie voor het gezicht bij oude meesters als Rubens, Bruegel, Rembrandt en Vermeer. Ze kwam mede tot stand met de steun van Toerisme Vlaanderen.

Zeldzaam & Onmisbaar

Michelangelo, Magritte, Francis Bacon, Ensor, Henry Moore, Rubens: het zijn maar enkele van de grote namen die in het najaar in het MAS te zien waren op de expo **'Zeldzaam & Onmisbaar'**. Die toonde een unieke selectie uit de Vlaamse Topstukkenlijst, naar aanleiding van 20 jaar Topstukkendecreet. Kunstwerken, manuscripten en artefacten waarvoor bezoekers anders heel Vlaanderen moeten doorkruisen, waren tijdelijk op één plek te zien. Sommige stukken werden voor het eerst tentoongesteld. Toerisme Vlaanderen ondersteunde de expo via EventFlanders.

2024 wordt het jaar van Ensor

In 2024 slaan Antwerpen en Oostende de handen in elkaar voor een **themajaar over het leven en werk van James Ensor** (1860 - 1949), die 75 jaar geleden overleed. De Vlaamse Regering maakt daarvoor een bedrag vrij van 4,5 miljoen euro.

In 2023 voerden we al internationaal promotie voor het Ensorjaar. We startten met een multimarket-campagne op onze prioritaire markten voor erfgoed: Nederland, Frankrijk, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Spanje, Italië en de Verenigde Staten. Van 15 tot 18 maart verwelkomden we samen met Visit Oostende en Visit Leuven 13 internationale touroperators en reisagenten in Antwerpen, Oostende, Koksijde en Leuven. Ze maakten er kennis met het programma van het Ensorjaar en met het Leuvense stadsfestival rond Dieric Bouts. Tijdens een netwerkmoment in Mu.ZEE konden ze ideeën uitwisselen met lokale Vlaamse partners. De trip leidde snel tot concrete resultaten. Zo konden we in april een mooie joint promotion rond het Ensorjaar opzetten met de Duitse touroperator art cities Reisen.

In 2023 organiseerden we 224 persreizen. In totaal kwamen meer dan 730 internationale journalisten uit 13 landen naar Vlaanderen om onze talloze toeristische troeven te ontdekken. Twee multimarket-persreizen staken erbovenuit: de combinatie 'Turning Heads' ('Krasse Koppen') in KMSKA Antwerpen & 'DIERIC BOUTS. Beeldenmaker' in M Leuven (17 tot 20 oktober) en 'Ensor2024' in Oostende (12 tot 13 december). Voor beide reizen mochten we telkens ongeveer 60 journalisten verwelkomen: een onverwacht sterk resultaat, dankzij de volgehouden inspanningen van onze pr-medewerkers en het internationale netwerk dat ze door de jaren heen hebben opgebouwd.

Begraafplaatsen en herdenkingsites WO I erkend als Unesco-Werelderfgoed

Op 20 september 2023 besliste het Werelderfgoedcomité om **139 begraafplaatsen en herdenkingsites van WO I langs het Westelijk Front in te schrijven op de Unesco-Werelderfgoedlijst**, waarvan 27 sites in Vlaanderen.

Frankrijk, Wallonië en Vlaanderen hadden meer dan 15 jaar aan het voorstel gewerkt. Het dossier kwam tot stand dankzij een intensieve samenwerking tussen het agentschap Onroerend Erfgoed, het Waalse Agentschap voor Erfgoed, de Franse Association des Sites et Paysages de Mémoire de la Grande Guerre, diverse lokale partners en de belangrijkste sitebeheerders. Toerisme Vlaanderen heeft de buitenlandse communicatie over de erkenning verzorgd, onder meer met een online campagne.

WO I-themajaar 'LANDSCAPES | Feel Flanders Fields'

Het **WO I-themajaar LANDSCAPES | Feel Flanders Fields** zet het herdenkingslandschap in de Westhoek in de kijker. Van 29 april 2023 tot 31 augustus 2024 tonen een hele reeks initiatieven (exposities, evenementen, belevingen, fiets- en wandelroutes) hoe het landschap er getekend blijft door de Eerste Wereldoorlog.

LANDSCAPES ging gepaard met een grote campagne in de prioritaire markten voor het WO I-herdenkingstoerisme (Verenigd Koninkrijk, Ierland, Canada, Verenigde Staten, Australië en Nieuw-Zeeland). De campagne verloopt in 3 golven: voorjaar 2023, najaar 2023 en voorjaar 2024.

Liberation Garden zet Leopoldsburg op de kaart

In mei opende een nieuw WO II-museum in Leopoldsburg de deuren. **Liberation Garden** is een belevingsmuseum voor alle leeftijden, dat de bezoeker onderdompelt in het verhaal van gewone mensen in ongewone omstandigheden. Voor de realisatie kreeg de gemeente Leopoldsburg financiële steun van onder meer Toerisme Vlaanderen.

Kasteel Wissekerke herrijst, interactief museum Vilain XIII verschijnt

Kasteel Wissekerke in Bazel is al langer een geliefkoosde plek bij inwoners en toeristen. Na een traject van 1,5 jaar heropende het in 2023 als **Kasteel Wissekerke/ Museum Vilain XIII**. Bezoekers reizen er terug in de tijd aan de hand van projecties, objecten, touchscreens en soundscapes.

Van 18 tot en met 21 april verwelkomden we hier, samen met andere partners, 8 internationale touroperatoren. Zij maakten er kennis met de 'Kastelen van de Schelde', een erfgoedketting die het Antwerpse Steen verbindt met het Gentse Gravensteen via de kastelen van Bazel, Bornem,

Hingene en Laarne en de Lakenhalle van Dendermonde. Toerisme Vlaanderen en Regionaal Landschap Schelde-Durme helpen

mee om deze erfgoedsites nog uitnodigender te maken.

Congres Bestemming Erfgoed

Op 26 en 27 oktober organiseerden we, samen met Agentschap Onroerend Erfgoed en het Departement Cultuur, Jeugd en Media, **Bestemming Erfgoed – in gesprek met de plek**: een interactief congres over duurzaam erfgoedtoerisme. Wat is de rol van de plek en hoe bepaalt die onze erfgoedbeleving? 300 deelnemers uit de erfgoed- en toeristische sector lieten zich inspireren en deelden er inzichten en goede praktijken over hoe we het evenwicht kunnen bewaken tussen de beleving van de bezoeker, de bewaring van het erfgoed en de meerwaarde voor de lokale bevolking.

Vlaanderen
Natuurlijk

Vlaamse Regering erkent 9 Vlaamse Parken

Op 13 oktober erkende de Vlaamse Regering 9 Vlaamse Parken: 4 Nationale Parken (Bosland, Brabantse Wouden, Hoge Kempen en Scheldevallei) en 5 Landschapsparken (Grenzeloos Bocageland, Haspengouw, Maasvallei, Vlaamse Ardennen en Zwinstreek). De erkenning was het hoogtepunt van een uitvoerige selectieprocedure, waarin de kandidaten uiteindelijk werden beoordeeld door een onafhankelijke jury. De Vlaamse Parken zullen niet alleen een motor voor streekontwikkeling zijn, maar samen ook de internationale uitstraling van Vlaanderen versterken.

Nationaal Park Hoge Kempen: nieuw belevingscentrum en pilotcampagne

Bezoekerscentrum Lieteberg is een drukbezochte toegangspoort van het Nationaal Park Hoge Kempen. Eind september werd het officiële startschot gegeven van de 'LieteWurf': grootscheepse verbouwingswerken die eind 2024 moeten leiden tot **een belevingscentrum rond biodiversiteit**. Het project krijgt steun van Toerisme Vlaanderen. In de tussentijd blijft het bezoekerscentrum open voor het publiek. Ook andere toegangspoorten van het Nationaal Park Hoge Kempen (Kattevennen, Commanderie Gruitrode, Station As, 't Eilandje Bergerven) ontvangen financiële steun van Toerisme Vlaanderen.

De Vlaamse natuur zit vol verhalen die wachten om ontdekt te worden. Samen met het Nationaal Park Hoge Kempen werkte Toerisme Vlaanderen een **pilotcampagne** uit rond 'micro-avonturen' in de natuur. Via sociale media nodigen we natuurliefhebbers in onze nabije markten uit op een reis door de zintuigen.

Nieuw e-book Natuurcongressen

Om meer buitenlandse organisatoren warm te maken om hun volgende natuurcongres in Vlaanderen te organiseren, maakten we **een e-book van 68 pagina's**. Het bevat heel wat prachtige foto's, boeiende interviews en waardevolle tips van experts. Zoals Ignace Schops, winnaar van de Goldman Environmental Prize, ook wel de 'groene Nobelprijs' genoemd.

Diverse relance- en andere ondersteunende projecten

In 2022 kenden we na een oproep relancemiddelen toe aan heel wat projecten rond het thema Vlaanderen Natuurlijk. In 2023 hebben we de initiatiefnemers gecoacht bij de uitvoering van hun project. We hebben ook nieuwe projecten aan het subsidielijstje toegevoegd, waaronder:

- 'House of Nature', een toegangspoort tot Nationaal Park Bosland
- 'Op Weg naar het Hoogste Punt van Vlaanderen', een project van de gemeente Voeren rond een herkenningspunt voor wandelaars en andere bezoekers in het Landschapspark Grenzeloos Bocageland
- **'be-NATURE'**, een belevingspad en uitkijkpunt in enkele kolenwasserijen op de site van be-MINE in Beringen
- 'Watertoren Wenduine', uitkijkpunt en bezoekersbeleving aan de kust, een project van de gemeente De Haan

Sectormoment Vlaanderen Natuurlijk

Op 14 november vond in Gent het sectormoment 'Vlaanderen Natuurlijk' plaats. We maakten van de gelegenheid gebruik om de zowat 40 aanwezige partners bij te praten over onze plannen voor de komende jaren. Zo stelden we onze campagne rond 'micro-avonturen' voor en gaven we toelichting bij onze internationale werking, wandelvisie en het toekomstige traject van de Vlaamse Parken.

Inspiratiegids rond 'visitor payback'

In de inspiratiegids 'Meer waarde halen uit bezoek' ontdekken parkbureaus – en iedereen die meer waarde wil halen uit bezoek – concrete voorbeelden van 'visitor payback' en 'visitor giving' uit binnen- en buitenland. Die kunnen inspireren en aanzetten om soortgelijke initiatieven te ontwikkelen en misschien wel nieuwe, duurzame vormen van 'visitor payback/ giving' te bedenken.

Ambassadors of GOESTING

21 culinaire makers – topchefs, chocolatiers, brouwers, producenten, ... – slaan samen met Toerisme Vlaanderen de handen in elkaar om de Vlaamse gastronomie op de culinaire wereldkaart te zetten.

Samen vormen ze **Ambassadors of GOESTING**: een collectief dat verbonden wordt door vakmanschap, hoge standaarden en een drive om de Vlaamse gastronomie naar een nog hoger niveau te tillen. De ambassadeurs komen regelmatig samen om ervaringen uit te wisselen en te experimenteren.

Dat gebeurde al op 2 en 3 oktober 2023, met een samenkomst in Oostende. Onze collega's uit de buitenlandkantoren (Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Scandinavië, Azië en Spanje) konden er met de ambassadeurs kennismaken en de acties voor volgend jaar bespreken. En op 22 november trokken verschillende ambassadeurs naar Kopenhagen, waar Deense touroperators konden proeven van hun culinaire kunsten.

Internationale persreizen GOESTING

In mei werd er een GOESTING-persreis georganiseerd. 10 journalisten en influencers uit België, Noorwegen, Oostenrijk, Zweden, Frankrijk, Nederland, Spanje en Italië waren in totaal 5 dagen in Vlaanderen. Ze werden vergast op diverse lunches en diners. Samen bereikten ze meer dan 80 000 volgers op Instagram, met 440 stories en 67 posts.

In de week van 14 november reisden nog eens 8 journalisten uit Oostenrijk, Zweden, Noorwegen en Denemarken met veel goesting af naar Roeselare. Ze bezochten er onder meer Brouwerij Rodenbach, Het Kunstuur, Kaasmakerij Groendal, en vooral erg veel culinaire proeverijen.

GOESTING op Instagram

Daarnaast lanceerden we het instagramkanaal @goestinginlanders, dat wekelijks nieuwe content brengt naar een internationale doelgroep van foodlovers en -fanatics. Geen stijve teksten, wel interessante weetjes, culinaire events en verborgen

Inspiratiedag culinair toerisme

Op 22 september vond de eerste Vlaamse inspiratiedag rond culinair toerisme plaats. Samen met 40 experten in culinair toerisme namen we de culinaire ambassadeursmarketing in Vlaanderen onder de loep. Wat zijn de trends? Kunnen we leren uit het verleden? Welke toffe projecten lopen er zoal?

Speciaal voor de experten bracht Toerisme Vlaanderen tal van inspirerende sprekers samen. Zo bouwen we samen aan een sterker netwerk. De inspiratiedag viel duidelijk in de smaak: bij de evaluatie gaven de deelnemers massaal aan nog te willen samenkomen.

pareltjes die foodies kunnen overtuigen om naar Vlaanderen af te zakken en onze culinaire troeven te ervaren. In minder dan een half jaar wisten we zo een hechte, geëngageerde 'fanbase' te creëren, die we komende jaren blijven uitbreiden.

Smaakhaven

Op 29 november kregen de buurtbewoners van de Loodswezensite in Antwerpen toelichting bij de plannen voor de Smaakhaven, een culinair centrum dat dé thuishaven van gastronomisch Vlaanderen wordt. Aanleiding was de goedkeuring van het definitieve ontwerp door het Antwerps college. Zowat 70 belangstellenden woonden de infoavond bij en reageerden enthousiast op de plannen voor hun wijk. Als alles vlot verloopt, starten de werken aan het openbaar domein in het najaar van 2024.

Sectorevenement Bier & Gidsen

Op woensdagavond 4 oktober vond het sectorevenement 'Bier & Gidsen' plaats in de Dansaertbrouwerij van Brussels Beer Project. Na een bezoek aan Belgian Beer World in de Beurs kregen de zowat 80 deelnemers tekst en uitleg bij de gidsenwerking in brouwerijen. Sprekers deelden kennis en verhalen, en uiteraard was er tijd om te netwerken bij een lekker biertje. Dergelijke sectorevenementen zijn een platform om de bier- en toeristische sector samen te brengen, te informeren en te inspireren over relevante trends en goede praktijken.

Relanceprojecten bier

Tot eind 2024 worden er in totaal 14 relanceprojecten bier gerealiseerd. Het gaat om investeringen in bezoekersinfrastructuur en digitale producten voor een betere bezoekersbeleving bij 14 brouwerijen.

Brouwerij St. Bernardus mocht in 2023

de spits afbijten en kon rekenen op een subsidie van 300 000 euro. Een multidisciplinair team van Toerisme Vlaanderen coacht alle projecten op het vlak van toegankelijkheid, meertaligheid, interactiviteit enzovoort.

Internationale prospectiereizen bier

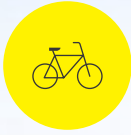
Van 25 tot 29 oktober ontvingen we een internationale groep van 13 professionals uit de reissector uit Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, Zweden, Italië en Spanje voor een natuur & bier-trip. Ze werden vergast op brouwerijbezoeken en bierbelevissen in de Westhoek (hopboerderij, Hopmuseum, Poperinge Bierfestival, biergastronomie).

Van 8 tot 12 november organiseerden we een trip voor organisatoren van nichereizen rond bier en gastronomie. 16 reisprofessionals uit de VS, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Zwitserland, Frankrijk, Italië en Noorwegen bezochten onder meer Belgian Beer World, de St. Bernardus Experience, diverse brouwerijen en Billie's Craft Beer Fest.

Partnerschap met 'Belgian Smaak'

In 2023 bleven we samenwerken met **'Belgian Smaak'**. Elke maand publiceert Breandán Kearney, de bekroonde bierschrijver achter het platform, een verhaal en een podcastaflevering over Belgisch bier. De samenwerking loopt nog tot maart 2024.

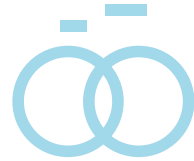

Vlaanderen Fietsland

Gids voor Vlaamse iconfietsroutes

De nieuwe, officiële gids voor de Vlaamse iconfietsroutes maakt het voor iedereen eenvoudiger om in Vlaanderen op fietsvakantie te gaan. Hij beschrijft 8 thematische iconfietsroutes en de Vlaanderenroute, samen goed voor meer dan 2500 km fietsplezier. De gids is met zorg samengesteld door de 5 Vlaamse provinciale toeristische organisaties en Toerisme Vlaanderen, en is te koop in de betere boekhandel in Vlaanderen, Brussel en Nederland.

'Boonen Beenen' als hommage aan Tom Boonen

Op 20 januari werd, in aanwezigheid van Tom Boonen en kunstenaar Thomas Huyghe, het kunstwerk **'Boonen Beenen'** onthuld. Het werk staat op de top van Taaienbergh ('Boonenbergh' in de volksmond), waar Boonen in de Vlaamse klassiekers zo vaak het verschil maakte. Toerisme Vlaanderen ondersteunde het project met een relancesubsidie.

© Filip Dujardin

2023 UCI Mobility & Bike City Forum

Op 25 en 26 oktober was Brugge het decor voor de 5e editie van het UCI Mobility & Bike City Forum. Het evenement werd georganiseerd in samenwerking met Toerisme Vlaanderen en de stad Brugge en vond plaats in het Beurs-, Meeting- & Congrescentrum (BMCC). Sprekers van over de hele wereld deelden goede praktijken en gaven tips waarmee federaties, steden en organisatoren het fietsen in al zijn vormen kunnen promoten. De 2e dag was gewijd aan workshops en fietstochten in de stad Brugge.

Steun voor fietsvriendelijke investeringen in horeca en logiezen

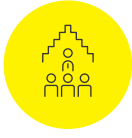
Samen met Toerisme Vlaams-Brabant investeren we via het project 'Jong Koersgeweld' in fietsvriendelijke ontvangst. 21 logiezen en horecazaken krijgen samen ruim **83 000 euro subsidies** voor investeringen voor (sportieve) fietsers. Soms kleinschalig – denk aan een rek voor sportieve fietsen, een laadpaal voor e-bikes, een fietsafspuitpunt of fietsherstelzuil. Maar soms ook op grotere schaal, zoals de renovatie van een stal tot fietsstalling met bikewash.

Eerste gravel-prospectiereis

Van 22 tot 26 oktober doorkruisten we Vlaanderen met 13 fietstouroperators uit Denemarken, Zweden, Duitsland, Zwitserland, Italië, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en de VS. In ware Flandrien-omstandigheden verkenden deze dappere zielen de pittige gravelalternatieven voor Gent-Wevelgem en de Ronde van Vlaanderen. Daarna maakten ze kennis met het parcours van het WK gravel 2024 in de Brabantse Wouden, en met de gravelwegen in het Hageland en het Nationaal Park Hoge Kempen. Tussendoor kregen ze in het Sven Nys Cycling Center een presentatie over Vlaanderen als gravelregio.

Congressen en Events

Meet in Flanders Academy 11

Op 8 december vond in de Oude Vismijn in Gent de Meet in Flanders Academy (MiFA) plaats: hét platform waar Vlaamse congres- en eventorganisatoren elkaar kunnen ontmoeten, kennis delen en inspiratie opdoen. **Deze 11e editie** stond helemaal in het teken van ecologische duurzaamheid. Organisatoren van congressen en evenementen zijn daar vaak al mee aan de slag, maar de uitdaging blijft groot: tegen 2050 moeten we immers met z'n allen klimaatneutraal zijn. Gastheer Nic Balthazar en heel wat experts uit de sector konden zo'n 230 professionals inspireren om duurzamer te worden.

12 nieuwe meeting- en congreslocaties in 'Flanders Heritage Venues'-netwerk

12 nieuwe meeting- en congreslocaties traden toe tot het netwerk 'Flanders Heritage Venues' van Toerisme Vlaanderen. De venues zijn inspirerende en unieke erfgoedplekken waarmee we Vlaanderen internationaal presenteren als een kwaliteitsvolle congresbestemming. Het netwerk telt intussen 31 meetinglocaties over heel Vlaanderen.

Innovatie en digitalisering

Sinds corona zijn we allemaal vertrouwd met digitale vergaderingen. Ook de toenemende aandacht voor duurzaam reizen brengt een verschuiving met zich mee. De verwachting is dat toekomstige congressen en events altijd hybride zullen zijn, een combinatie van live en digitaal dus. Dat vergt niet alleen financiële investeringen, maar ook nieuwe kennis en knowhow. Via het project 'Technologie & Innovatie' willen we de Vlaamse congres- en evenementensector ondersteunen in die digitale inhaalbeweging. Zo maken we ook sneller de opstap om van Vlaanderen een duurzame bestemming te maken.

Het project bestaat uit 2 initiatieven. 'Digital Twin Flanders' wil online deelnemers van internationale congressen of evenementen in Vlaanderen een boeiende digitale ervaring bieden, zodat ze Vlaanderen ten volle als bestemming kunnen beleven. 'HYBR' is een digitaal platform voor hybride congressen en events, dat ter beschikking van organisatoren zal worden gesteld.

Daarnaast kende de Vlaamse overheid via Toerisme Vlaanderen 750 000 euro subsidie toe **aan de digitaliseringsprojecten van 12 congresvenues.**

EventFlanders

EventFlanders werkt in de schoot van Toerisme Vlaanderen, maar is een samenwerking met het Departement Buitenlandse Zaken, het Departement Cultuur, Jeugd en Media en Sport Vlaanderen. Met EventFlanders willen we internationale topevenementen aantrekken naar Vlaanderen en bestaande Vlaamse topevenementen ondersteunen.

WK Breaking in Leuven

Van 22 tot 24 september zakte de absolute wereldtop in het breaking af naar Leuven. In het **Lotto WDSF World Breaking Championship 2023** streden ze in 1-on-1 battles om de wereldtitels. De winnaars – b-boy Victor en b-girl Nicka – plaatsten zich voor de Olympische Spelen van Parijs.

WK Turnen in het Sportpaleis

Van 30 september tot 8 oktober vormde het Antwerpse Sportpaleis het decor voor **het WK Turnen**, de grootste gymnastiekcompetitie van het jaar. Ongeveer 500 atleten uit meer dan 80 landen streden in het toestelturnen tegen elkaar om de wereldtitels.

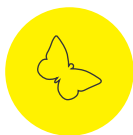
Symposium Safe Sport in Antwerpen

In de marge van het WK Turnen in Antwerpen werd op 3 en 4 oktober een ethisch congres georganiseerd, in samenwerking met Gymnastiefederatie Vlaanderen en Sport Vlaanderen. Experts uit binnen- en buitenland bogen zich over de vraag hoe je het mentaal welzijn binnen de gymnastieksport kan bevorderen.

Duurzaamheidsrichtlijnen voor eigen evenementen

Tijdens onze evenementen willen we de visie van Toerisme Vlaanderen op duurzaamheid uitdragen. Daarom hebben we een concrete leidraad opgesteld om alvast onze eigen evenementen op een duurzame manier te organiseren.

Iedereen Verdient Vakantie

© Sien Verstraeten

Decreet 'Iedereen Verdient Vakantie'

Vakantie is een basisrecht voor iedereen. Helaas krijgen nog altijd té veel Vlamingen te maken met financiële of andere drempels die hen beletten om van een ontspannende vakantie te genieten. Het vernieuwde decreet 'Iedereen Verdient Vakantie', dat op 1 januari 2023 van kracht werd, wil nog meer Vlamingen die kans geven.

Het decreet stimuleert toeristische aanbieders en sociale organisaties om een charter te ondertekenen en geeft maatschappelijk verantwoord ondernemen zo meer zichtbaarheid. Bij het decreet hoort ook een subsidiemechanisme, dat eenvoudiger en transparanter is dan voorheen. Lokale bemiddelingskantoren voor sociaal toerisme (Rap op Stap-kantoren) krijgen ondersteuning om het kansaanbod te promoten en vakanties te organiseren. Organisaties die vakantie organiseren voor mensen met een vakantiedrempel worden erkend en vanaf 2024 ook financieel ondersteund.

1 279 000 euro om vakantiedrempels te overwinnen

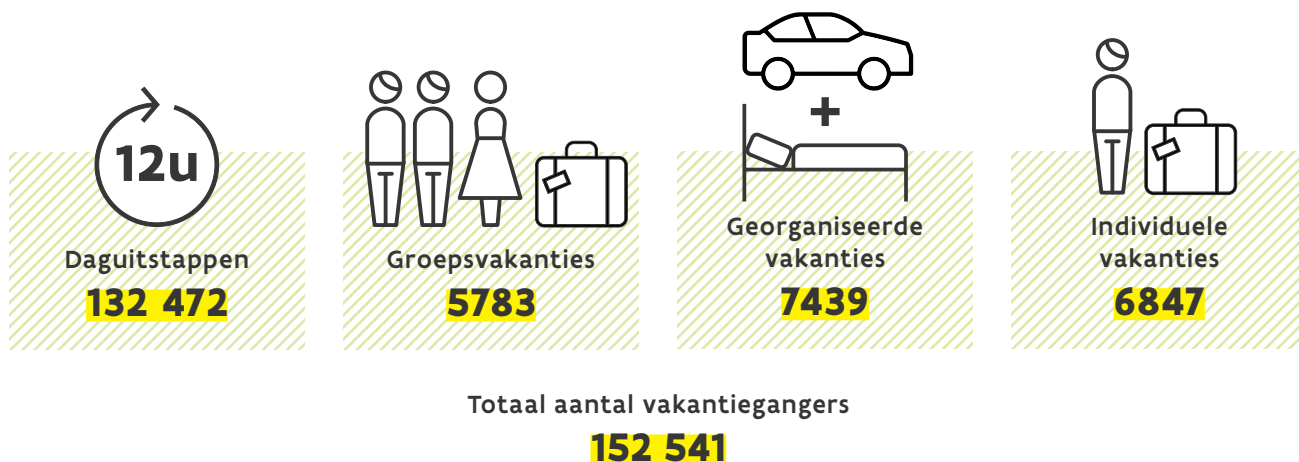
Het nieuwe decreet creëert via projectoproepen ook ruimte voor innovatie en experiment. In 2023 kende Toerisme Vlaanderen **1 279 900 euro toe aan 9 experimentele projecten** die mensen willen helpen om allerhande vakantiedrempels te overwinnen. De projecten spelen in op nieuwe behoeften of ontwikkelingen binnen de sociaal-toeristische sector en zetten in op innovatieve dienstverlening in de verschillende onderdelen van de vakantieketen.

© Sien Verstraeten

Iedereen Verdient Vakantie in cijfers

2023

Vanaf 2025 gaat Iedereen Verdient Vakantie radicaal digitaal

Op 5 oktober vond het Forum Iedereen Verdient Vakantie plaats in Technopolis in Mechelen. De ruim 300 aanwezige vakantiegangers, sociale organisaties en toeristische aanbieders kregen er informatie over de nieuwe manier van werken. Vanaf 1 januari 2025 zal de boekingsprocedure immers anders verlopen. Daguitstappen of (georganiseerde) vakanties kunnen vanaf dan onmiddellijk en rechtstreeks bij de toeristische partner worden geboekt. Mensen die een digitale drempel ervaren worden echter niet vergeten. Zij zullen een beroep kunnen doen op de digibankpunten die in steeds meer steden en gemeenten worden opgericht.

Samenwerking met CJT

Iedereen Verdient Vakantie en het Centrum voor Jeugdtoerisme (CJT) sloegen in 2023 de handen in elkaar. Dat resulteerde in een knappe toename van het aanbod jeugdverblijven met kortingstarief via kampas.be.

Tweede Rap op Stap-congres

Op 21 maart kwamen 140 Rap op Stap-medewerkers samen in het pittoreske Tinnenpottheater in Gent. Tijdens dit 2e Rap op Stap-congres werd de naam van de nieuwe online community bekendgemaakt. 'Rap op Klap' wordt een plek waar Rap op Stap-medewerkers elkaar snel kunnen vinden om kennis en ervaringen te delen.

Streven
naar kwaliteit

Nieuwe brochure Familievriendelijkheid

In 2023 brachten we een nieuwe, 88 pagina's tellende inspiratiebrochure uit: 'Familievriendelijk aanbod in Vlaanderen en Brussel'. De brochure is beschikbaar in het Nederlands, Frans, Engels, Duits en Spaans en richt zich in de eerste plaats op de professionele reissector.

Families zijn wereldwijd het grootste segment van de vrijetijdsreisemarkt. Gezinnen en families kiezen steeds meer voor citytrips, en dat merken we ook in Vlaanderen. Van alle families die onze kunststeden bezoeken, komt bijna 50% uit het buitenland. De brochure besteedt dan ook veel aandacht aan de kunststeden. Daarnaast biedt ze familievriendelijke inspiratie voor de Kust, Limburg en de Kempen.

REVA

Ook in 2023 namen we naar goede gewoonte deel aan REVA, de belangrijkste Belgische beurs voor mensen met een beperking. Die vond dit jaar van 7 tot 9 december plaats in Flanders Expo in Gent. Het thema was 'REVAcation', met andere woorden: inclusief toerisme en aangepaste vakanties. Op de stand van Toerisme Vlaanderen konden bezoekers inspiratie opdoen. Met onze deelname wilden we Vlaanderen als inclusieve en toegankelijke vakantiebestemming in de kijker zetten.

Future Proof Onthaal

Bestaat toeristisch onthaal nog in 2025? En zullen toeristische onthaalmedewerkers nog een job hebben? Het antwoord: ja, en ja! De vraag is eerder: hoe zal onthaal eruitzien in een wereld die steeds digitaal wordt? En hoe blijven we relevant nu alle toeristen – ook op hun bestemming – online zijn? Samen met de taskforce Kwaliteit in Onthaal hebben we een project opgestart dat daarover de komende jaren richting moet geven. **Tijdens een inspirerende studiedag** op 12 december legden we de eerste nieuwe inzichten voor en bespraken we ze met ervaringsdeskundigen.

Gidsenwerking

Corona, digitalisering, ... De gidsenwerking staat voor veel nieuwe uitdagingen. Daarom namen we het initiatief voor het participatief project 'Futureproof Gidsen', dat op 24 april van start ging. In april, mei en juni vonden workshops plaats over hoe een toekomstgerichte, kwalitatieve gidsenwerking eruit zou kunnen zien.

We **ontwikkelden ook een toolkit** die gidsen helpt om meer impact te hebben. Hoe creëer je een onvergetelijke ervaring waarbij de bezoeker, de omgeving én de gids volledig op elkaar afgestemd zijn?

Steeds meer brouwerijen organiseren gegidste rondleidingen. Voor hen ontwikkelden we handige tools en 2 workshopsreeksen. De reeks 'Kwaliteit in Gidsenwerking' is gericht op verantwoordelijken en leert hoe je als brouwerij een gidsenwerking opstart, opvolgt en verbetert. In de reeks 'Impactvol Gidsen' ervaren de gidsen zelf hoe ze een impactvolle rondleiding op maat van de bezoeker kunnen organiseren.

Green Key en Blue Label

Dit jaar verwelkomden GoodPlanet Belgium en Toerisme Vlaanderen **24 nieuwe Green Key-locaties** – nooit was dat aantal hoger. Met het GreenKey-label belonen we toeristische ondernemers voor hun inspanningen voor het milieu. In 2023 waren ze in totaal al met 168.

Op 17 mei ontvingen 30 Belgische stranden, zwembadvisers en jachthavens hun **Blue Flag-certificaat**. Een beloning voor hun uitstekende waterkwaliteit, properheid, veiligheid (EHBO-post, redders), aanbod van educatieve activiteiten, toegankelijkheid, ... Dit jaar was er extra aandacht voor zwerfvuil.

Toegankelijkheidslabel

Toegankelijk toerisme maakt Vlaanderen aantrekkelijker voor meer mensen. Daarom belonen we de toegankelijkheidsinspanningen van toeristische uitbaters met labels: **het A-label voor toeristische verblijven, infokantoren en bezoekerscentra, en het M-label voor meeting- en congresinfrastructuur.**

De labels bieden garanties aan gasten en bezoekers. Daarom worden ze enkel toegekend na opmetingen ter plaatse en een beoordeling door de labelcommissie.

In 2023 werden 39 A-labels, 8 A+-labels en 1 M+-label uitgereikt. Eind 2023 stond de teller daardoor op 309 A-labels, 110 A+-labels, 1 M-label en 2 M+-labels.

Toegankelijkheidsinformatie ontsluiten

Naast de nieuwe brochures met toegankelijke logies en daguitstappen hebben we ook **een zoekfilter** geïntegreerd op VisitFlanders.com. Zo kunnen sitebezoekers sneller info op maat vinden over toegankelijke bestemmingen.

Logieswerking

Aangepast logiesdecreet

Op 1 januari 2023 trad het aangepaste logiesdecreet in werking. Ook jeugdverblijven vallen er voortaan onder. Nog meer dan vroeger zorgt het aangepaste decreet voor een kwaliteitsvol, comfortabel en brandveilig logiesaanbod en een gelijk speelveld binnen de sector.

In het voorjaar informeerden we de logiesuitbaters, jeugdverblijven en hulpverleningszones (brandweer) over de wijzigingen, samen met de sector en partners.

Tegelijk met de invoering van het nieuwe decreet werd het oude 'Toerisme Voor Allen'-decreet opgeheven. Onze logiesadviseurs adviseren jeugdverblijven met een 'Toerisme Voor Allen'-erkenning over de aanvraag van een nieuwe erkenning en comfortclassificatie. Ze krijgen daarvoor de tijd tot eind 2025: tot dan blijft hun 'Toerisme Voor Allen'-erkenning geldig. In 2023 werden al meer dan 130 'Toerisme Voor Allen'-erkenningen omgezet in een nieuwe erkenning.

© Kris Jacobs

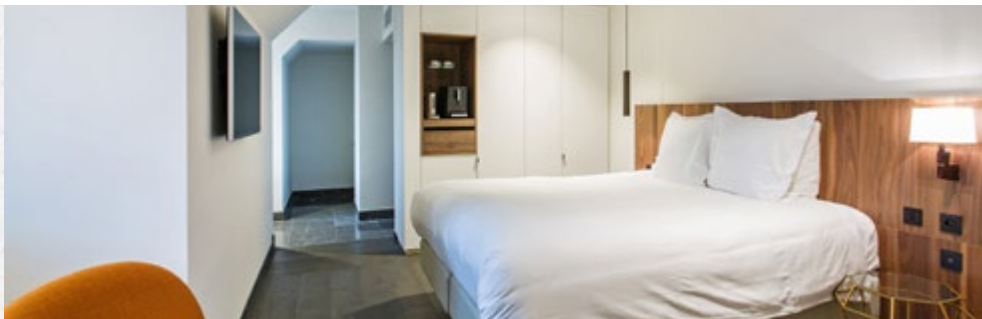
Investerings in toeristische logies en jeugdverblijven

4,3 miljoen euro: zoveel investeerden we in 2023 in 287 erkende toeristische logiezen en jeugdverblijven. Met die logiessubsidies kunnen de uitbaters investeren in energiebesparende maatregelen, duurzaamheidsingrepen, de aanleg van camperplaatsen of, in het geval van jeugdverblijven, brandveiligheidswerken. Alle toeristische logiezen en jeugdverblijven die erkend zijn door Toerisme Vlaanderen konden een aanvraag indienen.

Algemene ondersteuning voor logiesuitbaters

Ook in 2023 stonden de logiesadviseurs van Toerisme Vlaanderen weer klaar voor kandidaat-starters en uitbaters van toeristische logiezen en jeugdverblijven. Ze gaven algemene tips, maar ook gericht advies over concrete aandachtspunten rond gastvrijheid, toegankelijkheid, familievriendelijkheid en duurzaamheid. Uitbaters die een vrijwillige erkenning en comfortclassificatie aanvraagden, kregen persoonlijke begeleiding van hun logiesadviseur.

We bezochten en adviseerden ook aangemelde en erkende toeristische verblijven met een lagere klanttevredenheid. Die kregen controle als er klachten waren over hygiëne, comfort of brandveiligheid.

Controle van toeristische logiezen

In de zomer van 2023 voerden we, samen met de boekingsplatformen, 6 gerichte controles uit bij logiezen in de buurt van een evenement of festival. We controleerden of ze wel aangemeld waren en beschikten over het verplichte brandveiligheidsattest. Meer dan 60% van de gecontroleerde uitbaters bleek in orde te zijn.

In totaal werden afgelopen jaar 1548 handhavingssdossiers rond logiezen

behandeld. Het gaat over logiezen die niet aangemeld zijn, niet beschikken over een brandveiligheidsattest, of een beschermde benaming of sterrenclassificatie gebruiken zonder te voldoen aan de voorwaarden.

In 2023 ontvingen 40 logiesuitbatingen een gedwongen stopzettingsbevel. 1 logies kreeg een administratieve geldboete omdat het de eerder bevolen stopzetting niet respecteerde.

FACTS & FIGURES

Over de grenzen heen

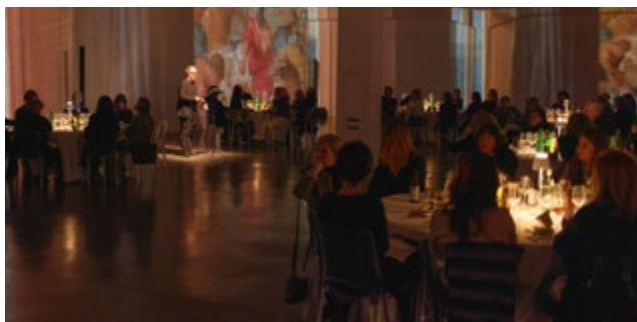

Ons rijke erfgoed
over de grenzen

Ensor eregast op persevent in Milaan

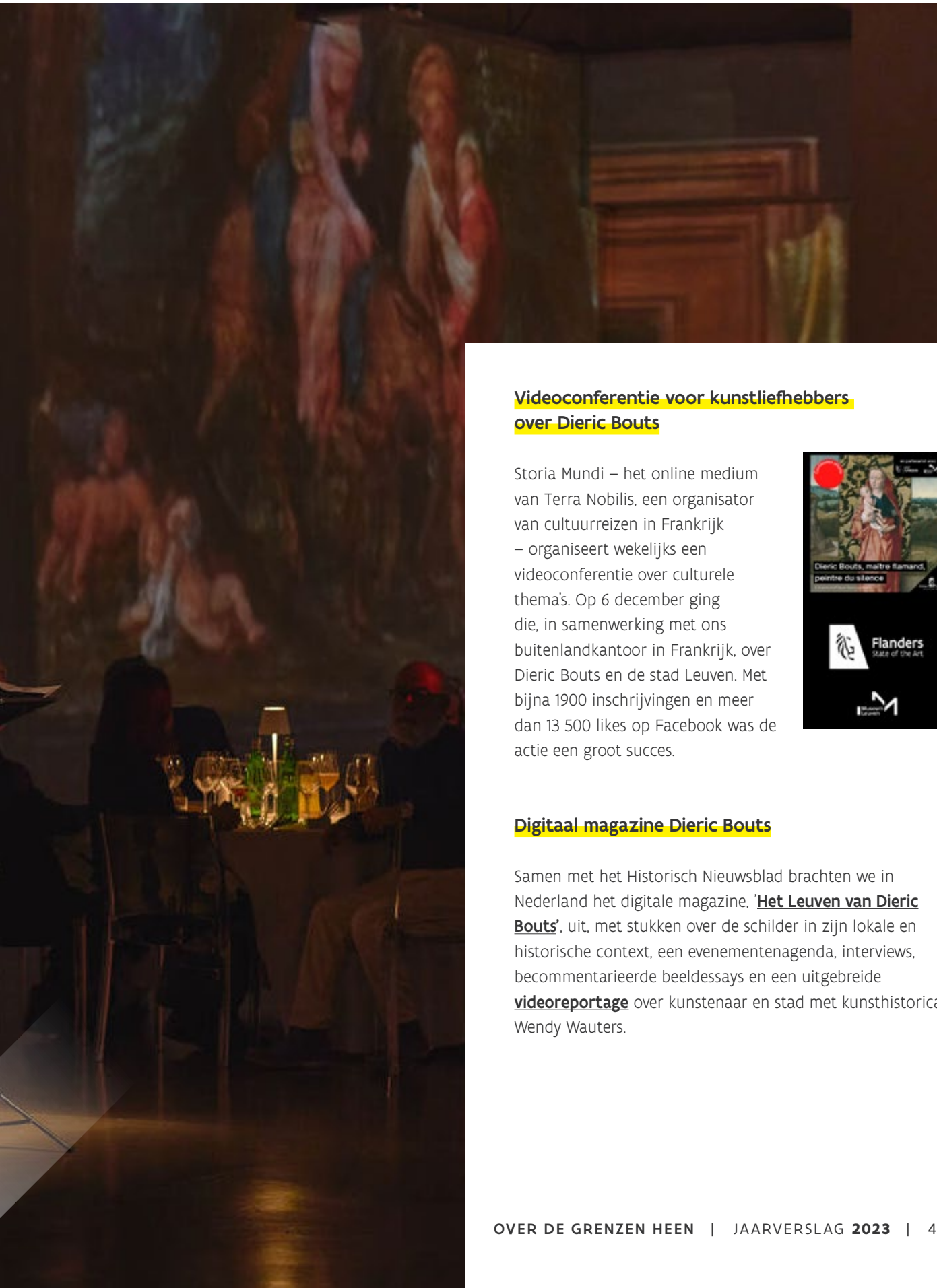
Niet minder dan 50 journalisten woonden op 28 februari een persevent over Ensor in Milaan bij. Tijdens een 3-gangendiner met Belgische bieren werden ze ondergedompeld in de kunst van Ensor, het Vlaamse vakmanschap en onze landschappen – van de kunststeden over de kust tot de groene regio's.

Ensor in Madrid

Op 27 september organiseerde ons buitenlandkantoor in Madrid een exclusief ontbijt waar de culturele pers en een selectie van culturele reisagenten konden kennismaken met het Ensorjaar 2024. Een prachtig decor, veel informatie en een lezing door Ensor-kenner Xavier Tricot maakten de deelnemers warm om de figuur en het werk van James Ensor beter te leren kennen.

Videoconferentie voor kunstliefhebbers over Dieric Bouts

Storia Mundi – het online medium van Terra Nobilis, een organisator van cultuurreizen in Frankrijk – organiseert wekelijks een videoconferentie over culturele thema's. Op 6 december ging die, in samenwerking met ons buitenlandkantoor in Frankrijk, over Dieric Bouts en de stad Leuven. Met bijna 1900 inschrijvingen en meer dan 13 500 likes op Facebook was de actie een groot succes.

Digitaal magazine Dieric Bouts

Samen met het Historisch Nieuwsblad brachten we in Nederland het digitale magazine, '**Het Leuven van Dieric Bouts**', uit, met stukken over de schilder in zijn lokale en historische context, een evenementenagenda, interviews, becommentarieerde beeldessays en een uitgebreide **videoreportage** over kunstenaar en stad met kunsthistorica Wendy Wauters.

Vergeten Vlaamse meester in Boston

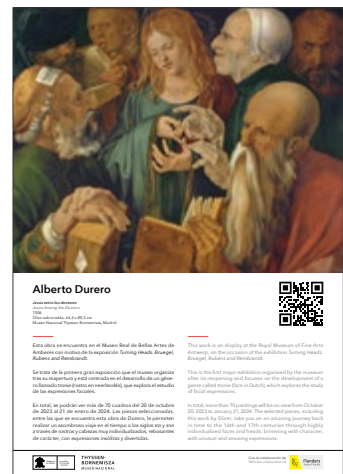
Op 18 mei vierden we in het Museum of Fine Arts in Boston Michaelina Wautier, een vergeten meester van de 17e-eeuwse Vlaamse schilderkunst. Tijdens een rondleiding langs Michaelina's meesterwerken herinnerde Katlijne Van der Stighelen, professor vroegmoderne kunstgeschiedenis aan de KU Leuven, aan het kunsthistorisch belang van de plek waar ze ooit zijn geschilderd: het huidige Vlaanderen.

Kunst- lunches in München, Keulen en Wenen

Als voorsmaakje van het Ensorjaar nodigden we partners en mediavertegenwoordigers uit op kunstlunches in München (13 juni), Keulen (14 september) en Wenen (11 oktober). We bereikten meer dan 50 kunstjournalisten en touroperatoren. En dat wierp vruchten af: op de lancering van het Ensorjaar in Oostende waren 20 van hen opnieuw van de partij.

Gezamenlijke promotie Fundación Colección Thyssen-Bornemisza

In samenwerking met Toerisme Vlaanderen kreeg het KMSKA voor de expo 'Krasse Koppen' een werk in bruikleen van het Thyssen-Bornemisza Museum in Madrid. Een mooie aanleiding om de samenwerking te versterken. Op de plaats van het uitgleende werk hing het Thyssen-Bornemisza een poster met een QR-code die linkte naar de website van het KMSKA. Het museum maakte ook een video over de bruikleengave en de aankomst van het werk in Antwerpen, en verspreide die video onder zijn Vrienden.

Samenwerking met Cosmopolitan People

Op 14 september verwelkomde ons buitenlandkantoor in Spanje enkele klanten van het gespecialiseerde reisbureau Cosmopolitan People voor een Vlaams ontbijt. Ze kregen een introductie tot het Vlaamse erfgoed en tot de reis die Cosmopolitan People een maand later organiseerde in het kader van Bouts en de Vlaamse meesters. Na afloop bezocht de groep het werk van Rubens in de Fundación Carlos de Amberes, een must-see in het centrum van Madrid.

Buitenlandse aandacht voor de kunststeden

In Italië

Sinds juli heeft Loquis, het toonaangevende podcastplatform voor reizen in Italië, **een gloednieuw kanaal met meer dan 50 podcasts** over de Vlaamse kunststeden. Die stonden ook centraal in een uitgebreide video- en displaycampagne in samenwerking met reisplatform Sojern. Lonely Planet Italia besteedde extra aandacht aan Brugge, met een video, 2 artikelen en content op de socialemediakanalen.

Kunststedencampagne met de SNCF

In augustus en september liepen de 2 laatste digitale campagnes van de Franse spoorwegen (SNCF-connect) rond onze kunststeden. De campagnes bevatten advertenties die doorlinkten naar de **mini-website ArtCities**. De doelgroep was 25-55 jaar, uit de regio Parijs-Ile de France.

Franse influencers verkennen Gent en Antwerpen

Om onze Vlaamse meesters in de kijker te zetten, zijn we een samenwerking aangegaan met 2 bekende Franse influencers. Bruno Maltor heeft over al zijn kanalen zo'n 1,5 miljoen volgers.

Hij focust vooral op de doelgroep 25-35 jaar. Hij bezocht Gent en Antwerpen en promoveerde die op zijn Instagram & TikTok-kanalen 'Votre Tour du Monde'.

We hebben ook Camille Jouneaux aangesproken, een creator van culturele content. Zij zette Antwerpen in de kijker met een bezoek aan de expo 'Krasse Koppen'. Ze heeft zo'n 159 000 volgers, vooral tussen 25 en 35 jaar.

Natuurlijk Vlaanderen over de grenzen

Op stap met Fräulein Draussen & Komoot

Om Duitse natuurliefhebbers warm te maken voor onze wandelroutes werkten we samen met de bekende outdoor-influencer Fräulein Draussen – echte naam: Kathrin Beckmann. Als wandelambassadrice voor Komoot, de populaire

wandel- en fietsapp, ging Kathrin begin april op stap in het Nationaal Park Hoge Kempen. Ze deelde haar avonturen met haar 18 377 volgers bij Komoot en 30 000 op Instagram. Authentieke content, die we verder ook promoten in Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Nederland en Noord-Frankrijk.

Lancering van het thema natuur in Italië

Kunst in de natuur: met die insteek willen we sinds het late voorjaar Italiaanse reizigers enthousiast maken voor de natuur in Vlaanderen. Via onze partner Life Gate, een website bekend om zijn duurzame en groene aanpak, voerden we een campagne om **een nieuwe visie op bestemming Vlaanderen te promoten**.

Vlaamse natuur in Nederland in de kijker

Samen met **Wandel.nl**, de online community van de Koninklijke Wandelbond Nederland, lanceerde ons buitenkantoor in Nederland een herfstcampagne met eigen content over wandelen in de Vlaamse natuur, exclusieve nieuwsbrieven (110 000 ontvangers) en gerichte posts op social media.

Culinaire Vlaanderen over de grenzen

Rolling Pin.Convention in Graz

Op 22 en 23 mei was Toerisme Vlaanderen te gast op de Rolling Pin.Convention in het Oostenrijkse Graz, samen met enkele van onze gepassioneerde culinaire ambassadeurs van het nieuwe collectief GOESTING.

Rolling Pin.Convention is het grootste B2B-foodsymposium op de Duitstalige markt en - na Madrid Fusion - de 2e grootste culinaire inspiratiebeurs van Europa. Met meer dan 60 nationale en internationale topsprekers, 6 verschillende podia, meer dan 200 kookdemo's, workshops en masterclasses en ruim 9000 bezoekers, was dit een topeditie.

Onze stand genoot heel wat belangstelling. Ook chefs als Wolfgang Puck en Albert Adria toonden zeer veel interesse in onze producten. Eens te meer bleek Rolling Pin. 'the place to be' om inspirerende mensen te ontmoeten en Vlaanderen als culinaire bestemming onder de aandacht te brengen.

Bier in de spotlights

Italiaanse reisgids rond 50 bieren en 12 routes

In samenwerking met Slow Food – een Italiaanse beweging die pionierswerk heeft verricht rond voedselkwaliteit en duurzaamheid – lanceerden we in juni het boek

'I Paesi della Birra, il Belgio' ('De bierlanden: België'). Het is de allereerste reisgids die Slow Food uitgeeft, en combineert verhalen rond een selectie van 50 Belgische topbieren met 12 routes door ons land. In samenwerking met een van de auteurs van het boek lanceerden we eind 2023 ook **de 6-delige podcast 'L'Oro e la Schiuma'** ('Goud en schuim'), over onze biertradities en iconische Vlaamse bierbestemmingen.

Belgian Beer Week

De eerste week van mei stond in het teken van Belgisch bier in de VS. De 'Knighthood Of The Brewers' Paddle' (Belgian Brewers' Guild) organiseerde toen verschillende bierevenementen in Florida en Washington DC. Ons buitenlandkantoor in de Verenigde Staten was erbij in Washington DC, samen met onze partner Bon Beer Voyage. 32 brouwers van iconische Belgische bieren waren ervoor naar de VS gereisd. Tijdens meet & greet-sessies deelden ze hun kennis en ervaring met gepassioneerde Amerikaanse bierliefhebbers.

Vlaanderen op het Bierfestival van Barcelona

Bierbestemming Vlaanderen was een belangrijke aanwezigheid op de 11e editie van het Barcelona Beer Festival, dat tussen 26 en 28 mei meer dan 15 000 bezoekers trok. Bezoekers konden er een virtuele tour door Vlaanderen maken, met interessante feitjes over bier, erfgoed en fietsmogelijkheden. Uiteraard konden ze ook onze bieren proeven. Daarnaast organiseerden we een degustatieontmoeting met pers, partners en professionals uit de biersector.

Vlaanderen fietsland over de grenzen

Vlaanderen Fietsland in de kijker in Italië

In april stond Vlaanderen in de schijnwerpers bij de wedstrijd 'La Ronda - Il Fiandre Trevigiano', in de Italiaanse regio Veneto. Leuk weetje: Alessandro Ballan, oud-winnaar van de Ronde van Vlaanderen, was er voor 1 dag ambassadeur van Vlaanderen. Wielerveden waren ook de doelgroep van een digitale campagne in juni. Dankzij een samenwerking met Bike Italia konden we onze Icoonfietsroutes aanprijzen bij avontuurlijke fietsreizigers. In Bologna stelden we de routes voor tijdens een 3-daags evenement rond fietstoerisme in april. We waren geselecteerd als best practice en mochten onze visie en strategie toelichten voor een publiek van lokale Destination Marketing Organisations en reisprofessionals.

De Duitse app Komoot is erg populair in Italië. Samen met de collega's in Keulen, die al langer met Komoot samenwerken, vonden we een formule om de Icoonfietsroutes ook in de Italiaanse markt te zetten.

Tour of the Battenkill

Op 29 april werd de Tour of the Battenkill georganiseerd: een unieke 'New Yorkse voorjaarsklassieker' die renners aantrekt uit het hele noordoosten van de VS. Dit jaar was het evenement speciaal omdat we een Flandrien Challenge op het parcours hadden gecreëerd. Johan Museeuw was uitgenodigd als speciale gast. In de Toerisme Vlaanderen-tent kon hij de deelnemers persoonlijk warm maken voor Vlaanderen als fietsbestemming.

Vlaanderen Fietsland in Girona

De Spaans-Catalaanse stad Girona is een belangrijke bestemming voor fietsers. De ideale setting dus voor een meet & ride-evenement op 20 mei, in samenwerking met het fietscommunicatieplatform JoanSeguidor. 52 journalisten, reisagenten en wielerveden kregen tijdens een stevig ontbijt uitleg over de Flandrien Challenge en Cycling in Flanders. Daarna volgden ze een fietsroute met hellingen en kasseien. Niet te vergelijken met de échte ervaring natuurlijk – en daarom werd er onder de deelnemers een reis naar Vlaanderen verloot.

Samenwerking met Ciclored

In samenwerking met Ciclored, een reisbureau gespecialiseerd in fietsreizen, ontvingen we op 21 oktober enkele van hun klanten in NH Hotel Aranjuez (Madrid) voor een ontbijt en een presentatie over de Vlaamse hellingen en kasseien. Daarna kon de groep ervaren hoe het voelt om over kasseien te rijden tijdens een trip in de omgeving. Na aankomst werden ze vergast op Vlaamse proevertjes en lekker bier, én konden ze een fietsreis naar Vlaanderen winnen.

Prospectiereis in samenwerking met Active Italia

Van 29 september tot 2 oktober organiseerden we een prospectiereis op maat voor een groep van 9 Italiaanse touroperators en 1 journalist. De groep fietste de Kunststedenroute (van Leuven naar Mechelen) en in Limburg, en ontdekte zo verschillende landschappen en fietservaringen in Vlaanderen.

Nazomercampagne met fietsnetwerk.nl

Samen met **Fietsnetwerk.nl** ontwikkelden we een online nazomercampagne met een Vlaanderen-fietsblog, een **exclusieve nieuwsbrief** (115 000 ontvangers) en socialmediaposts rond Icoonfietsroutes. Doelpubliek was de recreatieve fietser.

Congressen en events over de grenzen

Set your milestone

In december zijn we gestart met de campagne: 'Set your milestone'. De campagne wil Vlaanderen op de kaart zetten als bestemming voor impactvolle congressen bij (lokale) *legacy makers* en internationale associaties. Onze 'Reizen naar Morgen'-visie vormde daarbij de leidraad. We nodigden we 5 *legacy makers*, onder wie de jonge chef Julius Persoone, uit om te vertellen hoe ze een persoonlijke mijlpaal hebben bereikt dankzij een congres. Hun unieke verhalen inspireren onze doelgroep om na te denken over hun persoonlijke legacy.

Meer campagnes en community management

Limburg in de kijker in A-R Magazine

Limburg stond dit jaar centraal in een co-branded mediadeal met het Franse A-R Magazine, een onconventioneel reismagazine met aandacht voor locals, duurzaamheid en natuur. Het resultaat

was 'Limbourg mon amour': een reportage van 15 pagina's waarin onze thema's Vlaanderen Natuurlijk, Fietsland en Erfgoed allemaal aan bod kwamen. De reportage ging gepaard met een 360°-mediaplan: een **online artikel over 5 bijzondere ervaringen in Limburg**, berichten op de sociale kanalen van A-R, een **item in het Franse radioprogramma 'Grand Bien vous Fasse'** (vanaf 32'30") en een **wedstrijd op het Instagramkanaal** van @arlemag in samenwerking met Centerparcs.

Marketingcampagne met ÖBB Rail Tours (Oostenrijk)

De nieuwe nachttrein (Nightjet) van Wenen naar Brussel was een mooie aanleiding voor een promotiecampagne. Die kreeg extra visibiliteit op de website www.railtours.at en

bereikte in de lente en in de herfst telkens bijna 50 000 bezoekers.

De nieuwsbrieven van ÖBB Rail Tours besteedden aandacht aan de bereikbaarheid van Brussel met de Nightjet en aantrekkelijke pakketreizen. Dat leidde tot heel wat directe boekingen en versterkte het positieve imago van onze bestemming.

.....

Samenwerkingsevent met Eurostar

Op 5 december organiseerden we samen met Eurostar een bijzonder evenement: voor de eerste keer kwamen de 5 landen van het internationale treinnetwerk samen om hun bestemming op een creatieve manier te promoten bij verschillende toeristische markten (onder meer MICE en high-end vakantiegangers). We waren erbij met Visit Antwerpen, Visit Ghent en Visit Bruges die elk op een originele manier hun stad promootten. Visit Antwerpen bood bijvoorbeeld een diamantcocktail aan.

Flanders Talks inspireert Italiaanse reissector

Op 31 mei vormde de schitterende residentie van de Belgische ambassadeur in Rome het decor voor de 3e editie van onze Flanders Talks - het B2B-trainingsprogramma van ons buitenlandkantoor in Milaan. Een groep van 30 selecte reisprofessionals kon er deelnemen aan een inspirerende trainingssessie, kennis delen en netwerken.

Adventskalender

Tijdens de eindejaarsperiode pakten we in Spanje voor de 3e keer uit met onze **digitale adventskalender**. Die bevat informatie over de belangrijkste evenementen in 2024 en leuke weetjes over de Vlaamse kunststeden, natuur, gastronomie, erfgoed en fietsmogelijkheden.

Toerisme Vlaanderen

Grasmarkt 61

1000 Brussel

Tel. 02 504 03 00

TOERISMEVLAANDEREN.BE